

## Zingen in de nacht

---



Een koptische ikoon, voorstellende Sint Columba, de stichter van Iona, op weg naar het doel van zijn missie. Hij houdt een rol in zijn hand, die zo te zien samen met de sterren dient als kompas onderweg. Dat het onderweg kan stormen, dat er maanverlichte nachten zijn, zonnige dagen, dat je je - zoals de schepelingen - geregeld afvraagt waar je aan begonnen bent: dat hoort allemaal bij de levensreis.

Laat het kompas van Columba nou het boek van de Psalmen zijn! Dat is het boek waarin alle denkbare gemoedstoestanden staan; niet van buitenaf beschreven, maar uitgesproken, gesnikt, gezongen en gefluisterd door een ik met een jij als tegenover.

Een beetje jammer dat binnen de kerkelijke traditie alles wat wij voor geruststellend en prettig houden, wordt gelezen en dat verontrustende of aanstootgevende woorden worden overgeslagen of genegeerd.

Een voorbeeld. Psalm 139:

*Jij kent mij, jij doorgrondt mij,  
jij weet waar ik ga of sta,  
jij kent mij beter dan ik mijzelf ken.*

Dat geeft rust en misschien wel troost als je in zwaar weer bent. Die omstandigheden dringen ook in dit lied door.

Een vriendin ging sterven. Enkele dagen voor haar dood vroeg ze mij of ik deze psalm voor wilde lezen. Dat wilde ik en terwijl ik aan dit gebed begon dacht ik: moet ik dan ook...?

Aangekomen bij de passage waar ik nogal tegen op zag, besloot ik die niet voor te lezen, niet aan een sterfbed. Mijn vriendin, pijn lijdend en onder de morfine lag met gesloten ogen te luisteren.

Dit sloeg ik uit deze psalm over:

*God, breng de zondaars om. - Weg uit mijn ogen, jullie die bloed vergieten - .  
Zij spreken kwaad over U, uw vijanden misbruiken uw naam.  
Zou ik niet haten, wie u haten, niet verachten wie tegen u opstaan?  
Ik haat hen, met heel mijn hart, zij zijn mijn vijand geworden.*

en ik ging verder met

*Doorgrond mij God, en ken mijn hart....*

Mijn vriendin deed haar ogen open, prikte met haar docentenvingertje in mijn richting en zei: "Dat van die vijanden, dat moet je ook lezen. Dat hoort erbij." Gehoorzaam heb ik haar bevel opgevolgd, want elk verzoek vanaf een sterfbed gaat uit boven een uitspraak ex cathedra van de paus. Daarna sloot zij tevreden haar ogen. Zij was te ver heen om haar verzoek nader te verklaren. Mij is het altijd bij gebleven en nu horen deze woorden voor mij echt bij deze psalm. In ieder geval weet ik sinds toen, dat je alles wat je op hart hebt; mooi of lelijk, loflied of vloek, toebehoort aan het Geheim dat jou in dit leven riep: geen woord op jouw lippen of zij kent het al. Hij heeft jou gevlochten in de schoot van je moeder.

Gor Khatchikyan, christen, intensivist uit het Sint Antonius ziekenhuis in Nieuwegein, sinds de intocht van COVID-19 bekend uit de media, vluchtte toen hij twaalf jaar oud was met zijn ouders uit Armenië naar Nederland. Zij mochten niet blijven. De IND besliste dat de wijze waarop zij werden vervolgd niet ernstig genoeg was om de status van vluchteling te verdienen. Gelukkig ben je als je wordt vervolgd, omwille van mij, zegt Jezus in de Bergrede. De regering van christelijk avond-Nederland heeft zich niet ingespannen, aan deze belofte medewerking te verlenen.

Het gezin Khatchikyan voegde zich bij de uitgeprocedeerde asielzoekers die niet akkoord gingen met de uitspraak van het IND. Gor was en bleef uitgeprocedeed en ging ondertussen zijn droom achterna: medicijnen studeren. Hij kreeg Nederlandse les van Herman Finkers.

Vijfennegentig procent van de inwoners van Armenië is christen. De geschiedenis van het land beweegt zich tussen overheersing en onderdrukking. Rond 1915 werd het etnisch gezuiverd. Anderhalf miljoen mensen, vooral vrouwen en kinderen, werden vermoord. De mannen waren gemobiliseerd. Nog steeds blijven Turkse en andere geschiedenisboeken gezuiverd van deze feiten. Gor's leven en dat van zijn voorouders is getekend door vluchtelingschap, nergens bij horen en heel lang hard werken, in jezelf geloven en bidden om een betere toekomst. Hij en zijn familie hebben nu een Nederlands paspoort en leveren met zoveel vluchtelingen en geboren Nederlanders een onmisbare bijdrage aan onze samenleving.

Gor leest in "De Verwondering" (20 september 2020 <sup>1</sup>) voor uit een gedicht van een eveneens gevluchte Armeense dichter, William Saroyan<sup>2</sup>.

Ik hoor het - zoals vele psalmen - als een verzetslied, van iemand die weet van vluchten met een oud binnenpretje, zo diep weggestopt dat hem het lachen al lang is vergaan.

Soms even wordt hij opgetild door oude woorden:

*Al ga ik door een donker dal; ik vrees geen kwaad, want gij zijt bij mij,  
uw stok en uw staf; zij troosten mij.  
Gij nodigt mij aan tafel voor het oog van mijn vijand.  
Gij zalft mijn hoofd met olie, mijn beker vloeit over.*

Gor leest voor. Een verzetslied van een Armeense dichter.

*Ik wil wel eens zien of het je lukt: een wereldmacht die dit ras vernietigt,  
deze kleine stam van onbelangrijke mensen, van wie de geschiedenis voorbij is  
wiens oorlogen zijn uitgevochten en verloren, wiens structuren afgebrokkeld,  
hun literatuur ongelezen, de muziek ongehoord, wiens gebed niet langer werd gebeden.  
Toe dan: vernietig dit ras.  
Stel dat het het weer 1915 is. Er is een wereldoorlog aan de gang.  
Vernietig Armenië; kijk maar of het je lukt.*

<sup>1</sup> <https://www.kro-ncrv.nl/ineens-had-iedereen-gor-khatchikyan-nodig>

<sup>2</sup> [https://nl.wikipedia.org/wiki/William\\_Saroyan](https://nl.wikipedia.org/wiki/William_Saroyan)

*Jaag ze uit hun huizen, de woestijn in, zet hun huizen en kerken in brand,  
kijk maar of ze niet weer tot leven komen, kijk maar of ze niet weer zullen lachen,  
of dit volk niet weer zal leven.*

*Als twee van hen elkaar twintig jaar later ontmoeten in een kroeg:  
of ze dan niet kunnen lachen en hun eigen taal spreken.*

*Vooruit, kijk maar of je daar iets tegen kan doen,  
of je hen kunt tegenhouden de grote ideologieën van de wereld te bespotten,  
jullie klootzakken.*

*Gewoon een paar Armeniërs die met elkaar praten;  
vooruit dan: probeer maar of je hen kunt vernietigen.*

Een nieuwe oude psalm.

*God's goedheid is te groot voor het geluk alleen.  
Zij gaat in alle nood door heel het leven heen.*

*Al gij die God bemint en op zijn goedheid wacht,  
de oogst ruist in de wind als psalmen in de nacht.<sup>3</sup>*

Willemien Keuning.

---

<sup>3</sup> Liedboek, 650